

Інформаційно-аналітична довідка щодо соціально-економічного розвитку регіону

1. Аналіз реального сектору економіки.

1.1. Промисловість.

На підконтрольній українській владі території залишилась незначна частка таких галузей як вугільна промисловість, виробництво будівельних матеріалів, харчова та легка промисловість. За попередніми даними Держстату України, кількість промислових підприємств у 2017 році склала 509, з них: 4 – великі, 78 – середні та 427 – малі (в т. ч. мікропідприємства).

Основні підприємства зосереджені у містах Северодонецьк, Рубіжне, Лисичанськ, Кременна, питома вага яких в загальному обсязі реалізованої промислової продукції області майже 50,0 %.

Середньооблікова кількість працюючих у промисловому комплексі у серпні 2018 року склала 33,8 тис. осіб, зменшення до попереднього місяця – 0,4 %.

Заробітна плата штатних працівників в середньому за серпень 2018 року склала 7626,3 грн, що на 1,4 % більше від попереднього місяця та на 0,9 % більше від середнього рівня по регіону.

Обсяг реалізованої промислової продукції за січень-серпень 2018 року склав 15,5 млрд грн, що становить 1,0 % від загальнодержавного.

Індекс промислової продукції у січні-серпні 2018 року порівняно з січнем-серпнем 2017 року становив 81,0 % (січень-серпень 2017 до січня-серпня 2016 року – 74,0 %).

Значне зменшення індексу промислової продукції відбулося через зниження обсягів виробництва у 2-х основних галузях економіки: **«Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення»** та **«Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів»**.

Базовими підприємствами вищевказаних галузей є ПрАТ «ЛІНІК» та ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», до складу якого входить «Алчевський коксохімічний завод».

ПрАТ «ЛІНІК» повністю припинило основну виробничу діяльність з 2012 року. Продукція підприємства є неконкурентоспроможною через імпорт до України нафтопродуктів із Болгарії, Румунії, Білорусі. Разом з тим, підприємство підготовлено до запуску виробництва поліпропілену (проведено ремонт технічного обладнання, апаратів, трубопроводів, тощо). Запуск виробництва поліпропілену відбудеться після встановлення сталого енергозабезпечення в області.

Внаслідок тимчасового припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення, що унеможливорює отримувати сировину та реалізовувати готову продукцію, з березня 2017 року зупинив виробничу діяльність ПАТ «Алчевський металургійний комбінат».

У лютому 2018 року до облдержадміністрації надійшло повідомлення від Корпорації «ІСД» про втрату фактичного контролю над їх головними активами, які знаходяться на окупованій території Луганської області: «Алчевський металургійний комбінат», «Алчевський коксохімічний завод», «Екоенергія».

Практично все виробництво **хімічних речовин і хімічної продукції** зосереджено на території, підконтрольній українській владі. Основними підприємствами є: ПрАТ «Северодонецьке об'єднання «Азот», ТОВ «Рубіжанський трубний завод», ТОВ «НВО «Склопластик», ТОВ НВП «Зоря».

У січні-серпні 2018 року підприємствами галузі вироблено товарної продукції на суму:

- ТОВ НВП «Зоря» – 651,1 млн грн (127,0 % до аналогічного періоду 2017 року);
- ТОВ «НВО «Северодонецький Склопластик» – 148,4 млн грн (115,2 %);
- ВКФ ТОВ «ТАНА» – 66,2 млн грн (118,0 %);
- ТОВ НВФ «Мікрохім» – 164,9 млн грн (92,0 %).
- ПАТ «Рідкісні гази» – 1,7 млн грн;
- ТОВ «Рубіжанський трубний завод» – 8,0 млн грн (125,0 % до аналогічного періоду 2017 року).

За рахунок переробки давальницької сировини на ПрАТ «Северодонецьке об'єднання Азот» у січні-серпні 2018 року вироблено товарної продукції у діючих цінах на суму 355,3 млн грн (у січні-серпні 2017 році – 453,5 млн грн).

Обсяг реалізованої продукції по галузі за січень-серпень 2018 року склав 2160,4 млн грн.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 13,9 %.

Основні підприємства галузі **машинобудування**, що працюють на території підконтрольній українській владі: ТДВ «Попаснянський вагоноремонтний завод», ПрАТ «СНВО «Імпульс», ТОВ НВП «Мікротерм», ТДВ «Северодонецький завод хімічного нестандартизованого обладнання».

У січні-серпні 2018 року ПрАТ «СНВО «Імпульс» вироблено товарної продукції на суму 1608,1 млн грн (176 % до січня-серпня 2017 року), ТОВ НВП «Мікротерм» – 7,8 млн грн (87,5 % до аналогічного періоду минулого року).

На ТДВ «Попаснянський вагоноремонтний завод» у січні-серпні поточного року виготовлено 917 нових та відремонтовано 515 піввагонів на загальну суму 1245,7 млн грн.

Обсяг реалізованої продукції по галузі за січень-серпень 2018 року склав 2717,6 млн грн.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 17,5 %.

На території підконтрольній українській владі в галузі **текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів** працюють ТОВ ВТФ «Шарм» м. Лисичанськ, ФОП Смалій м. Рубіжне, ТОВ «Рубіжанська панчішна мануфактура», ТОВ «Старобільська швейна фабрика» та інші малі підприємства, які мають незначний вплив на обсяги виробництва.

За підсумками роботи у січні-серпні 2018 року темп росту промислової продукції підприємств галузі до аналогічного періоду 2017 року складає:

- ТОВ ВТФ «Шарм» м. Лисичанськ – 117,3 %;
- ФОП Смалій м. Рубіжне – 98,3 %.

Обсяг реалізованої продукції по галузі за січень-серпень 2018 року склав 69,7 млн грн.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 0,4 %.

Основне підприємство в галузі **виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність**, яке виробляє 90,0 % обсягів товарної продукції – ПАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат».

Протягом січня-серпня 2018 року вироблено товарної продукції на суму 3008,0 млн грн. (130,7 % до січня-серпня 2017 року).

Обсяг реалізованої продукції по галузі за січень-серпень 2018 року склав 3053,7 млн грн.

Частка в структурі реалізації промислового виробництва – 19,7 %.

Добувна промисловість

На території підконтрольній українській владі працюють лише 4 шахти ПАТ «Лисичанськвугілля» та 4 шахти ДП «Первомайськвугілля».

За 8 місяців 2018 року видобуто 359 тис. тонн вугілля, що на 37,3 % більше ніж у січні-серпні 2017 року, у тому числі:

- ПАТ «Лисичанськвугілля» – 207,3 тис. тонн (151,2 % до січня-серпня 2017 року);
- ДП «Первомайськвугілля» – 151,7 тис. тонн (121,9 %).

Станом на 01.09.2018 на складах вугледобувних підприємств знаходиться 11,9 тис. тонн рядового вугілля, в тому числі:

- ДП «Первомайськвугілля» – 3,7 тис. тонн;
- ПАТ «Лисичанськвугілля» – 8,2 тис. тонн.

У січні-серпні 2018 року вугледобувними підприємствами реалізовано 214,7 тис. тонн вугільної продукції, що становить 124,2 % до січня-серпня 2017 року.

Обсяг реалізованої продукції за січень-серпень 2018 року склав 1195,8 млн грн.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 7,7 %.

Електроенергетичну галузь економіки області представляють:

- енергогенеруючі підприємства – ВП «Луганська ТЕС» ТОВ «ДТЕК Східенерго», ДП «Сєверодонецька ТЕЦ», блок-станції підприємств (ПАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат», ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Зоря», які виробляють електроенергію для власних потреб);

- енергопостачальні підприємства – ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання» та Луганська філія ДП «Регіональні електричні мережі».

Свою діяльність підприємства галузі здійснюють у рамках Оптового ринку електроенергії України.

Через знаходження ВП «Луганська ТЕС» ТОВ «ДТЕК Східенерго» в зоні бойових дій пошкоджено значну кількість ліній електромереж (на балансі підприємства 20 повітряних ліній, з них 8 – 110 кВ та 12 – 220 кВ. В робочому

стані 12 ліній: 7 ліній – 220 кВ та 5 ліній – 110 кВ. На теперішній час у роботі одна лінія 220 кВ і 5 ліній 110 кВ. На станції 6 енергоблоків, 2 з яких знаходяться в роботі з видачею навантаження 280 МВт/добу.

За січень-серпень 2018 року генеруючими потужностями області вироблено 1680,6 млн кВт·год. електроенергії, що складає 86,1 % до січня-серпня 2017 року (1952,0 млн кВт·год.).

У січні-серпні 2018 року з ДП «Енергоринок» одержано електроенергії (брутто) 1164,1 млн кВт·год (з урахуванням незалежних постачальників), це 117,4 % до аналогічного періоду 2017 року (990,9 млн кВт·год.).

Споживачами ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання» за 8 місяців 2018 року спожито електроенергії 568,0 млн кВт·год на суму 1043,1 млн грн, сплачено 1033,8 млн грн, рівень розрахунків – 99,1 % (за січень-серпень 2017 року – 92,7 %), в т.ч:

- промисловість – нараховано 236,1 млн грн, сплачено 239,2 млн грн, рівень розрахунків – 101,3 % (з урахуванням боргів минулих років);

- підприємства житлово-комунального господарства – нараховано 194,2 млн грн, сплачено 184,7 млн грн – 95,1 % (з урахуванням боргів минулих років);

- сільгоспспоживачі – нараховано 13,2 млн грн, сплачено 11,0 млн грн, рівень розрахунків 83,2 %;

- підприємства та організації державного бюджету – нараховано 35,0 млн грн, сплачено 33,3 млн грн – 95,2 %;

- підприємства та організації місцевого бюджету – нараховано 62,1 млн грн, сплачено 61,6 млн грн – 99,3 %;

- населення (без урахування пільг) – нараховано 374,4 млн грн, сплачено 383,1 млн грн – 102,3 % (з урахуванням боргів минулих періодів);

- інші споживачі – нараховано 128,1 млн грн, сплачено 120,9 млн грн – 94,4 %.

Заборгованість споживачів за спожиту електроенергію перед ТОВ «ЛЕО» станом на 01.09.2018 року – 704,9 млн грн.

Луганською філією ДП «Регіональні електричні мережі» за січень-серпень 2018 року підприємствам вугільної промисловості регіону та іншим споживачам відпущено електроенергії 111,5 млн кВт·год на суму 230,5 млн грн, сплачено 5,0 млн грн, рівень розрахунків – 2,2 % (за аналогічний період 2017 року – 2,8 %).

Газова промисловість

ПАТ «Луганськгаз» здійснює діяльність з постачання та транспортування природного газу розподільними трубопроводами в межах області.

Компанія забезпечує закупівлю й поставку газу населенню, бюджетним установам, промисловим споживачам, громадським організаціям, експлуатацію розподільних газових мереж області, виконує роботи з газифікації об'єктів і населених пунктів регіону.

Протягом січня-серпня 2018 року видобуто на газоконденсатних родовищах області 113,6 млн м³ природного газу.

В області загалом у січні-серпні 2018 року спожито 436,7 млн м³ природного газу (з урахуванням транспортування по прямим трубам – 139,8 млн м³). Промисловим комплексом області спожито природного газу 189,9 млн м³.

Станом на 01.09.2018, за інформацією ПАТ «Луганськгаз», рівень розрахунків споживачів за спожитий природний газ з початку 2018 року (без розподілу природного газу) складає 101,0 % (з урахуванням боргів минулих років) (нараховано 1115,8 млн грн, сплачено 1127,3 млн грн), в тому числі:

- населення розраховалося на 101,3 % (з урахуванням боргів минулих років) (нараховано 1098,4 млн грн, сплачено 1112,8 млн грн);

- бюджетні установи – 82,6 % (нараховано 15,5 млн грн, сплачено 12,8 млн грн);

- промислові підприємства – 91,0 % (нараховано 1,6 млн грн, сплачено 1,5 млн грн, з урахуванням боргів минулих років).

Станом на 19.09.2018, за інформацією НАК «Нафтогаз України», теплопостачальні підприємства області розраховалися за поставлений природний газ на 26,8 % (спожито 62,2 млн м³, нараховано 408,7 млн грн, сплачено 109,5 млн грн).

Зменшення обсягів виробництва та реалізації промислової продукції відбулося із наступних причин:

- відсутність бюджетного фінансування вугледобувних підприємств;
- низька ціна на вугільну продукцію державних вугледобувних підприємств;

- ізолюваність регіону від Об'єднаної енергетичної системи України;

- неконкурентоспроможність продукції через непомірно високу ціну на газ, який використовується у якості сировини;

- виникнення енергетичних та логістичних проблем.

Зменшення індексу промислового виробництва (81 % до аналогічного періоду 2017 року) відбулося через відсутність виробничої діяльності та постійних замовлень на продукцію провідних підприємств регіону.

ПАТ «Алчевський металургійний комбінат» знаходиться на тимчасово окупованій території, але перереєстровано на території, підконтрольній українській владі. Внаслідок тимчасового припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення та, як наслідок, неможливості отримати сировину і реалізувати готову продукцію, підприємство призупинило виробничу діяльність.

Корпорація «ІСД» офіційно повідомили про втрату фактичного контролю над їх головними активами, які знаходяться на окупованій території Луганської області: «Алчевський металургійний комбінат», «Алчевський коксохімічний завод», «Екоенергія».

ПрАТ «ЛІНІК» повністю припинило виробничу діяльність з березня 2012 року, продукція підприємства є неконкурентоспроможною через імпорт нафтопродуктів з Болгарії, Румунії, Білорусі. На цей час ПрАТ «ЛІНІК» підготовлено до запуску виробництва поліпропілену (проведено ремонт

технічного обладнання, апаратів, трубопроводів, тощо), для чого потрібне стабільне енергопостачання.

ПрАТ «Севєродонецьке об'єднання «Азот», одне з основних підприємств хімічної галузі області, працює не ритмічно та надає послуги тільки з переробки давальницької сировини.

У 2018 році продовжено роботу щодо сприяння сталому розвитку промислового комплексу регіону.

Для встановлення надійного електропостачання та відновлення сталої роботи вищезазначених провідних підприємств регіону (ПрАТ «ЛІНІК», ПрАТ «Севєродонецьке об'єднання «Азот») продовжено координацію робіт щодо будівництва підстанції ПС 500 кВ «Кремінська» із заходами ПЛ 500 кВ «Донбаська-Донська» та ПЛ 220 кВ «Кремінська-Ювілейна».

З метою покращання виробничо-господарської діяльності промислових підприємств регіону:

- проведено нараду під головуванням заступника голови облдержадміністрації з питання налагодження сталого електрозабезпечення ПП «Хімпостачальник» для стабільної роботи підприємства;

- підготовлено та направлено лист від 09.02.2018 № 6/8-827 до першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України Кубіва С.І. «Про захист вітчизняних виробників» (ТОВ «Зоря»);

- підготовлено та направлено лист до Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України Моїсеєву Ю.О. щодо зняття арешту з рахунків ВП «Шахта імені Д.Ф. Мельникова» ПАТ «Лисичанськвугілля»;

- підготовлено та направлено лист Міністру енергетики та вугільної промисловості України Насалику І.С. щодо погашення заборгованості із заробітної плати працівникам ПАТ «Лисичанськвугілля» (кошти виділено, заборгованість із заробітної плати частково виплачена);

- проведено нараду під головуванням заступника голови облдержадміністрації з питання забезпечення надійного електропостачання Гірського енерговузлу;

- підготовлено та направлено лист Прем'єр-міністру України Гройсману В.Б. «Про підтримку вітчизняного виробника сірчаної кислоти» (ТОВ НВП «Зоря»);

- підготовлено та направлено лист Мінекономрозвитку від 05.06.2018 № 6/10-3231 щодо підтримки ПрАТ «РКТК» шляхом скасування дії спеціальної санкції-індивідуального режиму ліцензування зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

- підготовлено та проведено Міжрегіональну нараду з питань реформування та розвитку вугільної промисловості Донбасу під головуванням голови облдержадміністрації;

- проведено нараду з питань залучення інвестицій у промисловий сектор;

- проведено нараду щодо підготовки енергетичної системи області в осінньо-зимовий період 2018/19 року;

- прийнято участь у розширеній нараді Мінекономрозвитку під головуванням державного секретаря Перевезенцева О.Ю. з питання повернення з оренди цілісного майнового комплексу колишнього державного підприємства «Ордену Трудового Червоного Прапора державного склозаводу «Пролетарій»;
- проведено нараду щодо завершення газифікації м. Гірського Попаснянського району;
- проведено виїзну нараду щодо можливості запуску ПрАТ «Сєверодонецьке об'єднання «Азот» з мінімальними ризиками в частині виникнення аварійних ситуацій через обмеження або припинення електропостачання;
- проведено засідання робочої групи з питань захисту прав інвесторів, протидії незаконному поглинанню підприємств;
- проведено нараду щодо проблемних питань з розгляду проекту землеустрою щодо відведення земельних ділянок в постійне користування ДП «НЕК «Укренерго» у Кременському районі;
- - проведено нараду щодо розгляду питання врегулювання фінансових зобов'язань перед НАК «Нафтогаз України» за добудову підвідних газопроводів у Старобільському районі відповідно до розпорядження КМУ від 26.08.2009 р. № 1001-р «Про добудову підвідних газопроводів»;
- проведено нараду щодо забезпечення ВП «Луганської ТЕС» ТОВ ДТЕК «Східенерго» вугіллям (санкційні вагони);
- прийнято участь у перевірці ДП «Первомайськвугілля» з метою виявлення фактів ухилення від сплати обов'язкових платежів до бюджету України з використання державного майна.

1.2. Сільське господарство.

За даними Держстату України кількість сільськогосподарських підприємств станом на 01.11.2017 року склала 1044, з них 801 – фермерські господарства.

Середньооблікова кількість працівників, зайнятих у сільському господарстві у серпні 2018 року становила 11,6 тис. осіб, що на 0,5 % більше від попереднього місяця.

Заробітна плата штатних працівників в середньому за серпень 2018 року склала 6554,5 грн, що на 15,4 % менше від попереднього місяця та на 13,3 % більше від середнього рівня по регіону.

Індекс сільськогосподарської продукції по господарствам усіх категорій у січні-серпні 2018 року порівняно з січнем-серпнем 2017 року склав 94,5 %, у тому числі: продукція рослинництва – 93,3 %, продукція тваринництва – 99,3 %.

Рослинництво. В сільгосппідприємствах області триває збір пізніх культур. За оперативними даними станом на 28.09.2018 в господарствах області зібрано врожай:

- гречки на площі 0,3 тис. га або 100 % до прогнозу, валовий збір становить 0,24 тис. тонн, середня врожайність 7,8 ц/га;

- проса – 1,5 тис. га (94,0 % до прогнозу), намолочено 2,3 тис. тонн, врожайність становить 14,3 ц/га;
- льону олійного – 1,9 тис. га (89,0 %), зібрано 1,5 тис. тонн, врожайність склала 7,8 ц/га
- гірчиці 8,0 тис. тонн (100,0 %), зібрано 5,1 тис. тонн, врожайність – 6,4 ц/га;
- кукурудзи на зерно – 26,3 тис. га (39,0 %), зібрано 89,1 тис. тонн, врожайність – 35,2 ц/га;
- соняшнику – 214,0 тис. га (60,0 %), зібрано 414,7 тис. тонн, врожайність склала 19,4 ц/га.
- сорго на зерно – 0,07 тис. га. (2,0 %), зібрано 0,3 тис. тонн, врожайність – 47,4 ц/га.

Під урожай 2019 року планується посіяти 253,2 тис. га озимих зернових культур, у т. ч. пшениці – 248,2 тис. га, ячменю – 3,3 тис. га, жита – 1,7 тис. га, озимих на зелений корм – 0,8 тис. га, озимого ріпаку – 4,8 тис. га.

Станом на 28.09.2018 всього посіяно 174,2 тис. га (69,0 % до запланованого), у т. ч.: озимої пшениці – 172,1 тис. га; озимого ячменю – 1,9 тис. га; озимого жита – 0,2 тис. га (10,0 %); озимого ріпаку – 5,3 тис. га (110,0 %).

Під посів озимих культур закуплено 37,4 тис. т мінеральних добрив (102,0 % до запланованого).

Забезпеченість насіннєвим матеріалом складає 100,0 %, у т. ч.: власним насінням – 48 тис. тонн (86,0 %), придбаним – 7 тис. тонн (14,0 %).

З початку року закуплено сільськогосподарської техніки в кількості 304 од. на суму 350,8 млн грн. З них: 58 тракторів, 19 зернозбиральних комбайнів, іншої техніки – 227 од.

Кількість укладених договорів оренди земельних часток (паїв) станом на 10.09.2018 складає 107475 од. загальною вартістю 15325699,8 тис. грн. Середній відсоток нарахованої орендної плати від грошової оцінки землі – 5,7 %, процент виплати орендної плати за 2018 рік – 50,5 %.

Тваринництво. Введення в дію постанови Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 107 «Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва» зі змінами, сприяло призупиненню спаду поголів'я великої рогатої худоби, яке станом на 01.09.2018 року склало 59,9 тис. голів, що на 13,7 % більше аналогічного періоду 2017 року. Крім цього, сільськогосподарськими підприємствами Кременського та Сватівського районів закуплено племінних тварин великої рогатої худоби.

З причини недостатньої кількості ремонтного молодняку для відновлення основного гурту корів та низького рівня забезпечення кормами, поголів'я корів, порівняно з аналогічним періодом 2017 року, зменшилось на 0,4 % та склало 26,0 тис голів.

Скоротилося поголів'я свиней на 15,8 % та склало 43,6 тис. голів. Основні причини зменшення поголів'я – низька закупівельна ціна на м'ясо у живій вазі, реалізаційна ціна в живій вазі не відповідає вартості утримання. Також

фактором, що вплинув на зниження поголів'я свиней, є проведення карантинних заходів з ліквідації спалахів африканської чуми свиней на території області.

За рахунок оновлення поголів'я птиці в господарствах населення та зменшення реалізації на забій, кількість птиці збільшилась на 14,6 % та склала 1463,8 тис. голів.

Через зменшення власного відтворення поголів'я овець та кіз зменшилось на 4,7 % і склало 28,4 тис. голів.

У зв'язку зі зменшенням надою молока на фуражну корову по області та скороченням поголів'я корів, виробництво молока у порівнянні з аналогічним періодом 2017 року зменшилось на 1,1 % та склало 88,2 тис. тонн. Надій на фуражну корову по області становить 3129 кг, що порівняно з аналогічним періодом минулого року менше на 3,3 %.

Внаслідок зменшення поголів'я свиней та забою птиці, виробництво м'яса по всіх категоріях господарств зменшилось на 43,6 % та дорівнює 5,7 тис. тонн.

Виробництво яєць у всіх категоріях господарств у порівнянні з аналогічним періодом 2017 року зменшилось на 25,3 % та склало 52,2 млн штук. Кількість яєць, що зібрана від всіх видів птиці, зменшилась через зниження продуктивності поголів'я курей-несучок.

Виробництво **харчових продуктів** у Луганській області представлено 35 підприємствами великого та середнього бізнесу та 83 малими підприємствами у 8 підгалузях: хлібопекарська, борошномельно-круп'яна, олійно-жирова, м'ясна, молочна, пиво-безалкогольна, комбікормова, кондитерська.

Для забезпечення потреб населення області виробляються майже всі види продовольства, окрім цукру, спирту, лікєро-горілчаних виробів, консервів, риби та продуктів дитячого харчування.

Для підприємств харчової промисловості характерне неповне завантаження виробничих потужностей в галузях: молочна промисловість – близько 30 %, хлібопекарська – 50 %, виробництво олії – 35 %.

З метою підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках станом на 28.09.2018 впроваджено систему управління безпекою продуктів харчування (НАССР) та системи управління якості відповідно до вимог міжнародних стандартів (ISSO серії 9000 та 22000) на 9 підприємствах харчової та переробної промисловості в галузях: олійно-жирова – 3 та інші – 6.

В стадії впровадження та застосування принципів НАССР перебувають 5 підприємств харчової та переробної промисловості області, зокрема: в молочній галузі – 2 підприємства, в пивоварній галузі – 1, в рибній – 1, в м'ясопереробній – 1.

Молокопереробна галузь представлена чотирма підприємствами: ПрАТ «Біловодський МРЗ», ПП «Продгрупсервіс», ПАТ «Старобільський молокозавод», ТОВ «Марківський сироробний завод», виробнича потужність

яких становить 135 тис. тонн на рік. Асортимент виробленої продукції – понад 90 найменувань.

За даними, оприлюдненими Державною службою статистики України, за січень-серпень 2018 року вироблено: масла вершкового жирністю не більше 85 % – 654 тонни, що становить 104,5 % до аналогічного періоду 2017 року; молока та вершків незгущених й без додання цукру чи інших підсолоджувальних речовин жирністю більше 1 %, але не більше 6 % – 1317 тонн або 106,8 % до 2017 року; молока і вершків коагульованих, йогурту, кефіру, сметани та інших ферментованих продуктів – 267 тонн (100,4 %), сиру свіжого неферментованого – 28 тонн (96,6 %).

Зростання виробництва молочних продуктів відбулося за рахунок зменшення вивозу молочної сировини за межі області.

Олійно-жирова галузь області представлена 5 провідними підприємствами (ТОВ «Сватівська олія», ТОВ «Агро Кепітал Груп ЛТД», ТОВ «Слобожанський завод продтоварів», ТОВ «Старобільський завод продовольчих товарів», ТОВ «Троїцький маслопресовий завод») та понад 20 мініцехами, виробничі потужності яких дозволяють переробляти 390 тис. тонн сировини. За січень-серпень 2018 року підприємствами вироблено 59,1 тис. тонн олії соняшникової нерафінованої та її фракцій (крім хімічно модифікованих), що становить 81,1 % до аналогічного періоду 2017 року. Поточний маркетинговий рік характеризується скороченням виробництва олії соняшникової через зменшення валового збору насіння соняшнику урожаю 2017 року та відповідно його переробки. Збір соняшника врожаю 2018 року розпочався в третій декаді серпня.

Провідними підприємствами борошномельно-круп'яної промисловості (ТОВ «Айдарський пекар» та ТОВ «Айдар Милам») за січень-серпень 2018 року вироблено 18377 тонн борошна. Через зниження купівельної спроможності населення та, відповідно, зменшення попиту, продукції виготовлено на 11,0 % менше, ніж за січень-серпень 2017 року.

Хлібопекарська галузь представлена 50 підприємствами з річною потужністю 65,8 тис. тонн. Асортимент продукції, що випускається, налічує більше 300 найменувань хлібобулочних та кондитерських виробів. За січень-серпень 2018 року вироблено 5070 тонн хліба та хлібобулочних виробів (78,3 % до минулого року). Одним з факторів скорочення виробництва є відкриття міні пекарень при супермаркетах, які поступово нарощують виробництво, хлібобулочні вироби випікаються малими підприємствами, які працюють на єдиному податку та не звітують до органів статистики щодо об'ємів виробництва. В сільській місцевості значна частина населення випікає хліб в домашніх умовах (до 10,0 %). Близько 30 % до потреби хліба ввозиться з Донецької та Харківської областей (ПП «Кулиничі», ПП «Чайка», Покровський хлібозавод).

Оптову закупівлю зернових та технічних культур на території області здійснюють ТОВ СП «Нібулон», ТОВ «Кернел Трейд», Компанії «Каргілл», «Серна», ПАТ «Аграрний фонд» та ПрАТ «Агротон».

В області існує 19 елеваторів, загальна потужність яких складає 795,8 тис. тонн, з них – 16 діючих потужністю 720,6 тис. тонн.

Станом на 28.09.2018 року завантаженість елеваторів складає 79,1 %. На території області існує три перевалочних пункти зернових та масляничних культур:

- пункт «Левада» (м. Северодонецьк), потужність перевантаження становить 0,9 тис. тонн на добу;
- перевантажувальний комплекс компанії «Нібулон» (м. Сватове) потужністю 4 тис. тонн на добу;
- пункт ТОВ «Красноріченське» (Кремінський район), потужність перевантаження становить 0,3 тис. тонн на добу.

2. Стан розрахунків комунальних підприємств за електроенергію та природний газ (дані наведено по територіям, підконтрольним українській владі).

Загальна заборгованість підприємств централізованого теплопостачання області за спожитий природний газ, розподіл та транспортування природного газу станом на 01.09.2018 року склала 530,7 млн грн, у тому числі перед:

НАК «Нафтогаз України» – 504,2 млн грн;

ПАТ «Луганськгаз» – 26,5 млн грн.

Крім того, пені та штрафні санкції склали 91,0 млн грн.

У січні-серпні 2018 року спожито природного газу 61,7 млн куб. метрів на суму 403,0 млн грн, нараховане за розподіл та транспортування природного газу – 55,7 млн грн, оплачено 368,1 млн грн, з яких віднесено в рахунок погашення заборгованості минулих років 231,0 млн грн. Загальний рівень розрахунків підприємств централізованого теплопостачання області за спожитий природний газ та його розподіл і транспортування у січні-серпні 2018 року склав 80,3 %.

Загальна заборгованість підприємств централізованого тепло-, водопостачання та водовідведення області за спожиту електроенергію станом на 01.09.2018 складає 396,3 млн грн, у тому числі по підприємствам теплопостачання – 36,2 млн грн, водопостачання та водовідведення – 360,1 млн грн.

Крім того, пені та штрафні санкції – 49,6 млн грн, у тому числі по підприємствам: теплопостачання – 12,1 млн грн, водопостачання та водовідведення – 37,5 млн грн.

У січні-серпні 2018 року підприємствами централізованого теплопостачання спожито електроенергії на суму 30,8 млн грн, оплачено 60,3 млн грн. Рівень розрахунків склав 196,0 %.

Підприємствами централізованого водопостачання та водовідведення спожито електроенергії на суму 152,8 млн грн, оплачено 121,6 млн грн. Рівень розрахунків склав 79,6 %.

Одним із чинників незадовільних розрахунків підприємств централізованого тепло-, водопостачання та водовідведення за спожиті енергоносії є довготривале застосування економічно необґрунтованих тарифів,

що призвело до наявності заборгованості з тарифної різниці, яка станом на 01.09.2018 в цілому склала 602,4 млн грн, у тому числі за січень-серпень 2018 року – 114,0 млн грн, а саме по підприємствам:

– теплопостачання – 476,6 млн грн (по населенню – 373,6 млн грн, по бюджетним установам – 103,0 млн грн);

– водопровідно-каналізаційного господарства – 125,8 млн грн (по населенню – 119,4 млн грн, по бюджетним установам – 6,4 млн грн).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 18.06.2014 № 217 «Про затвердження Порядку розподілу коштів, що надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для проведення розрахунків з гарантованим постачальником природного газу» (із змінами та доповненнями) підприємствами теплопостачання відкрито спецрахунки із спеціальним режимом використання для проведення розрахунків з гарантованим постачальником природного газу.

У вересні 2018 року середній норматив перерахування коштів на рахунок постачальника природного газу по категоріям споживачів склав: населення – 87,7 %, бюджетні установи – 88,6 %, інші споживачі – 74,3 %.

Крім того, протягом останнього часу спостерігається тенденція зростання питомої ваги пільг та субсидій в нарахуваннях населенню за спожиті житлово-комунальні послуги (у 2015 році – 24 %, у 2016 році – 44 %, у 2017 році – 48 %, у січні-серпні 2018 року – 34 %). Станом на 01.09.2018 заборгованість державного бюджету з фінансування по пільгам та субсидіям склала 76,1 млн грн, що в свою чергу впливає на спроможність підприємств своєчасно розраховуватися за поточне споживання енергоносіїв. За даними підприємств централізованого теплопостачання, водопостачання та водовідведення у січні-серпні 2018 року за рахунок зазначених коштів зменшено заборгованість за енергоносії на суму 276,0 млн грн, у тому числі: теплопостачальними підприємствами – 221,2 млн грн. (за природний газ – 177,6 млн грн, електроенергію – 43,6 млн грн), підприємствами водопостачання та водовідведення – 46,9 млн грн (за електроенергію), підприємствами житлового господарства – 7,9 млн грн (за електроенергію).

3. Аналіз інвестиційної діяльності.

Значно скоротилася інвестиційна активність іноземних інвесторів по усіх галузях промисловості та інших сферах економічної діяльності. Це стосується іноземних інвесторів як з країн ЄС, так і з країн СНД. Через ускладнення технологічного й виробничого процесу, виникнення логістичних проблем більшість підприємств, які займаються залученням іноземних інвестицій, значно або повністю скоротили свою діяльність у цьому напрямку.

За даними, оприлюдненими Державною статистикою України, обсяг залучених з початку інвестування **прямих іноземних інвестицій** (акціонерного капіталу) в економіку Луганської області станом на 01.07.2018 склав 444,0 млн дол. США, що на 1,4 % більше обсягів інвестицій на початок року та становить 1,4 % до загального підсумку по Україні, у розрахунок на одну особу населення – 203,9 дол. США (на 01.07.2017 – 203,3 дол. США).

Значною мірою зростання показника обсягу прямих іноземних інвестицій зумовлено курсовою різницею у розмірі 6 млн дол. США внаслідок зміни курсу валюти відносно долара США упродовж звітного періоду.

За січень-червень 2018 року, на кінець періоду спостерігалось найбільш суттєве збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій у галузях:

- промисловість – на 7,0 млн дол. США;
- будівництво – на 0,04 млн дол. США;
- операції з нерухомим майном – на 0,22 млн дол. США;
- оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – на 0,04 млн дол. США;
- сільське, лісове та рибне господарство – на 0,04 млн дол. США.

Інвестиції надійшли із 31 країн світу. Із країн ЄС внесено 424,3 млн дол. США інвестицій (95,6 % загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 19,7 млн дол. США (4,4 %).

За даними Головного управління статистики у Луганській області, однією з найбільших країн-інвесторів, на яку припадає 84,6 % від загального обсягу прямих інвестицій області є Кіпр (375,5 млн дол. США). Також найбільші обсяги прямих інвестицій в область були залучені з таких країн: Велика Британія, Іспанія, Швейцарія, Російська Федерація та Німеччина, які склали 10,5 % від загального обсягу прямих інвестицій.

На підприємствах промисловості зосереджено 368,0 млн дол. США (82,9 % загального обсягу прямих інвестицій в область), у т.ч. переробної – 310,9 млн дол. США, водопостачання; каналізації, поводження з відходами – 22,1 млн дол. США, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 19,6 млн дол. США.

Обсяги освоєних **капітальних інвестицій** за січень-червень 2018 року підприємствами та організаціями за рахунок усіх джерел фінансування склали 983,4 млн грн, або 0,5 % від загального обсягу по Україні (січень-червень 2017 року – 0,7 %), що у порівнянних цінах на 4,5 % менше від обсягу капітальних інвестицій за відповідний період попереднього року.

За даними, оприлюдненими Головним управлінням статистики у Луганській області, головним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 72,1 % загального обсягу. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 23,4 % капітальних інвестицій.

Вагомі частки капітальних інвестицій освоєно в машини, обладнання та інвентар і транспортні засоби – 72,6 % усіх інвестицій, у будівлі та споруди – 21,2 %. На капітальний ремонт активів спрямовано 120,8 млн грн капітальних інвестицій (12,3 % від загального обсягу).

Найбільшу частку капітальних інвестицій (457,1 млн грн, або 46,5 %) освоєно підприємствами сільського, лісового та рибного господарства. Підприємства промисловості витратили 218,9 млн грн (22,2 %).

4. Стан розвитку будівельної діяльності.

За даними, оприлюдненими Державною службою статистики України, у січні-серпні 2018 року підприємства області виконали будівельні роботи на суму 233,2 млн грн. Індекс будівельної продукції за січень-серпень 2018 року порівняно з січнем-серпнем 2017 року становив 56,3 % (січень-серпень 2017 року до січня-серпня 2016 року – 79,4 %).

Нове будівництво, реконструкція та технічне переоснащення склали 22,6 % від загального обсягу виконаних будівельних робіт, капітальний і поточний ремонт – 49,6 % та 28,0 % відповідно.

За даними Департаменту Державної архітектурно-будівельної інспекції у Луганській області у січні-серпні 2018 року введено в експлуатацію 8842 кв. м загальної площі житла (нове будівництво), у тому числі у серпні місяці 1700 кв. м.

Введено в експлуатацію багатоквартирний житловий будинок з мансардним та цокольним поверхом (будинок 11) за адресою: м. Северодонецьк, вул. Вілесова, мкр.80, загальною площею житла 1059,5 кв. м.

З метою покращання житлових умов мешканців сільських населених пунктів в області реалізується «Регіональна комплексна програма підтримки індивідуального житлового будівництва на селі та покращання умов життєзабезпечення сільського населення «Власний дім» на 2017-2022 роки».

За січень-серпень поточного року з державного бюджету профінансовано 2580 тис. грн, з обласного бюджету – 1850 тис. грн, з районних бюджетів – 327,2 тис. грн. Сільським забудовникам надано 74 кредити на суму 4492,2 тис. грн. З залученням кредитних коштів завершено будівництво (реконструйовано) та придбано 65 житлових будинків загальною площею 4796,2 кв. м.

Управлінням містобудування та архітектури облдержадміністрації розроблено Порядок надання довгострокових пільгових кредитів внутрішньо переміщеним особам на будівництво (реконструкцію) або придбання житла на території Луганської області, який затверджений розпорядженням голови облдержадміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 16.01.2018 № 36. На реалізацію заходу щодо надання пільгових довгострокових кредитів за цією Програмою у 2018 році виділені кошти з обласного бюджету в обсязі 2500,0 тис. грн. та надано 3 пільгових кредити зазначеної категорії осіб.

У поточному році продовжується реалізація програми забезпечення молоді житлом у Луганській області на 2018-2020 роки, з обласного бюджету профінансовано 450,0 тис. грн та з міського бюджету м. Северодонецька 639,96 тис. грн. Введено в експлуатацію 101 кв. м загальної площі житла, поліпшили свої житлові умови 2 молоді сім'ї.

Продовжено реалізацію регіональної цільової програми житлового кредитування учасників антитерористичної операції та членів їх сімей у Луганській області на 2017-2021 роки. На реалізацію заходів програми у 2018 році виділено кошти з обласного бюджету в обсязі 3027,4 тис грн, що надало змогу поліпшити житлові умови 5 сім'ям.

В області реалізується Регіональна цільова програма зі створення містобудівного кадастру Луганської області на 2016-2018 роки (далі – Програма). В рамках реалізації Програми створено геопортал та web-сторінку містобудівного кадастру Луганської області, розроблені фахівцями ДП «ДІПРОМІСТО» та ТОВ «ЕСОММ Со». Виконано інформаційне наповнення баз даних містобудівного кадастру інформацією першої черги «Схеми планування територій Луганської області». Фінансування цього проекту здійснювалось з державного фонду регіонального розвитку та обласного бюджету.

У зв'язку із завершенням у поточному році реалізації Програми проведена безоплатна передача зі сфери управління обласної державної адміністрації до сфери управління районних державних адміністрацій окремого індивідуально визначеного майна державної власності для ведення містобудівного кадастру.

Реалізується обласний план заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення на 2017-2021 роки «Безбар'єрна Луганщина».

В області проведено моніторинг стану забезпечення безбар'єрного доступу осіб з інвалідністю до об'єктів області, які у першу чергу потребують обладнання засобами доступності, а саме: адміністративних будівель (приміщень) органів державної влади та місцевого самоврядування, соціального захисту населення, пенсійного фонду, закладів охорони здоров'я, освіти, залізничних вокзалів, автовокзалів і станцій, а також виборчих дільниць, багатоповерхових житлових будинків, де мешкають особи з інвалідністю на візках, дорожньо-тротуарної мережі населених пунктів.

За результатами проведеної роботи складені паспорти доступності для осіб з інвалідністю до громадських будівель (приміщень), сформовано перелік першочергових об'єктів, які є пріоритетними для забезпечення безбар'єрного доступу для осіб з інвалідністю та визначено потребу в коштах для виконання відповідних робіт. До вказаного переліку включено 1258 першочергових об'єктів з визначенням по кожному об'єкту заходів для забезпечення доступності та орієнтовної потреби в коштах для виконання відповідних робіт.

Відбулося засідання обласного комітету забезпечення доступності осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до об'єктів соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури за участю представників РФ «Донецька залізниця» ПАТ «Укрзалізниця» та ТОВ «Регіональне управління автобусних станцій». Підводились підсумки реалізації Плану заходів у I півріччі поточного року, роботи місцевих комітетів доступності в м.м. Северодонецьк та Рубіжне, обговорено стан забезпечення засобами доступності для осіб з інвалідністю до об'єктів транспортної інфраструктури області, у тому числі залізничних вокзалів та автовокзалів, забезпечення ефективного контролю за врахуванням потреб осіб з інвалідністю під час укладання договорів із розробки проектної та іншої документації, договорів тендерної документації, закупівлі відповідних товарів і послуг.

5. Стан розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

За даними, оприлюдненими Державною службою статистики України, **оборот зовнішньої торгівлі товарами** області у січні-серпні 2018 року становив 328,1 млн дол. США і зменшився порівняно з аналогічним періодом 2017 року на 2,4 %.

Обсяги експорту товарів у січні-серпні 2018 року становили 138,8 млн. дол. США та у порівнянні з січнем-серпнем 2017 року зменшилися на 16,3 %.

Обсяг імпорту товарів склав 189,3 млн дол. США, що на 11,8 % більше аналогічного періоду попереднього року.

Негативне сальдо становило 50,5 млн дол. США (за аналогічний період 2017 року сальдо негативне – 3,4 млн дол. США).

Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,73 (по Україні – 0,87).

Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами із 67 країн світу.

За інформацією Головного управління статистики у Луганській області, обсяг експорту товарів до країн Європейського Союзу становив 53,1 млн дол. США, або 38,3 % (січень-серпень 2017 – 51,6 %) від загального обсягу експорту.

Найбільші обсяги експортних поставок також здійснювалися до Польщі – 11,3 % від загального обсягу експорту, Білорусі – 10,0 %, Індії – 8,4 %, Франції – 6,9 %, Болгарії – 6,2 %, Узбекистану – 4,7 %, Німеччини – 4,1 %, Нідерландів – 2,8 %, Саудівської Аравії – 2,6 %, Румунії – 2,2 %, США – 2,1 %, Італії та Грузії – по 1,4 %, Філіппін – 1,2 %, Китаю – 1,1 %, Оману та Іспанії – по 0,8 %.

Припинення експорту чорних металів та збільшення частки експорту продукції сільського господарства призвело до географічного перерозподілу експорту області: зменшилась частка країн ЄС (одним із основних експортних товарів до цих країн були чорні метали). Відбулося зменшення часток у загальному експорті таких країн як Угорщина, Чехія, Румунія, Словаччина, Естонія та почала зростати частка країн Азії (постачання продукції сільського господарства) – збільшення часток у структурі експорту таких країн як Індія, Саудівська Аравія, Філіппіни, Китай, Оман, Грузія, Узбекистан.

Серед країн - торгових партнерів експортні поставки в порівнянні з січнем-серпнем 2017 року найбільш зросли до таких країн, як Сербія, Філіппіни, Нідерланди, Бангладеш, Лівія, Німеччина, Китай, Індія, Узбекистан, Казахстан.

Імпорт товарів із країн Європейського Союзу становив 43,9 млн дол. США, або 23,2 % (січень-серпень 2017 року – 20,5 %) від загального обсягу, з Росії – 64,5 %.

Найбільші імпортні надходження, крім Росії, здійснювалися з Німеччини – 7,6 % від загального імпорту, Польщі – 6,0 %, Франції – 3,4 %, Китаю – 2,6 %, Білорусі – 1,6 %, Саудівської Аравії – 1,5 %, Республіки Корея та Чехії – по 1,2 %, Ісландії, Угорщини та США – по 0,9 %.

Загалом значна частка імпорту товарів з Росії пояснюється тим, що основу цієї продукції складає сировина для енергетики, хімічної та целюлозно-паперової промисловості (палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки,

продукти неорганічної хімії, органічні хімічні сполуки, пластмаси, полімерні матеріали, маса з деревини, руди).

Імпорتنі поставки порівняно з аналогічним періодом минулого року найбільш зросли із Норвегії, Грузії, Бразилії, Словенії, Австрії, Казахстану, Швеції, Іспанії, Індії, Ісландії, Сербії, Тайваню, Японії, Німеччини.

Валютна виручка від експортних поставок паперу та картону у січні-серпні 2018 року становила 61,5 млн дол. США, або 44,3 % експорту всіх товарів, продукція хімічної промисловості – 23,0 млн дол. США (16,6 %), жири та олії тваринного або рослинного походження – 17,0 млн дол. США (12,2 %), текстильні матеріали та текстильні вироби – 9,6 млн дол. США (6,9 %), готові харчові продукти – 8,9 млн дол. США (6,4 %), продукти рослинного походження – 5,0 млн дол. США (3,6 %), вироби з каменю, гіпсу, цементу – 4,8 млн дол. США (3,5 %), полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – 3,0 млн дол. США (2,2 %), перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння – 2,2 млн дол. США (1,6 %), котли та машини – 1,9 млн дол. США (1,4 %).

Такий перерозподіл часток товарних груп у структурі експорту у січні-липні 2018 року порівняно з аналогічним періодом 2017 року відбувся через прийняття 15 березня 2017 року Радою національної безпеки і оборони України рішення про тимчасове припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення на Донбасі. Внаслідок цього з січня 2018 року припинився експорт чорних металів, частка якого у січні-серпні 2017 року становила 28,5 %.

Зазначене зменшення частки чорних металів призвело до збільшення часток у товарній структурі експорту паперу та картону (з 24,7 % до 44,3 %), продукції хімічної промисловості (з 11,0% до 16,6 %), текстильних матеріалів та текстильних виробів (з 4,0 % до 6,9 %), готових харчових продуктів (з 3,0 % до 6,4 %), продуктів рослинного походження (з 3,4 % до 3,6 %), жирів та олій тваринного або рослинного походження (з 3,6 % до 12,2 %), виробів з каменю, гіпсу, цементу (з 2,0 % до 3,5 %), полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них (з 1,7 % до 2,2 %). Крім цього, зросла частка експорту перлів природних або культивованих, дорогоцінного та напівдорогоцінного каміння до 1,6 %. Слід зазначити, що з початку року частка продукції АПК у структурі експорту зросла з 15,0 % до 22,2 %.

Крім збільшення часток у загальному обсязі експорту слід відмітити і зростання обсягів таких товарів та товарних груп як папір та картон (+33,3 % в порівнянні з січнем-серпнем 2017 року), жири та олії тваринного або рослинного походження (+63,8 %), готові харчові продукти (+50,0 %), текстильні матеріали та текстильні вироби (+6,3 %) вироби з каменю, гіпсу, цементу (+27,5 %), вироби з каменю, гіпсу, цементу (+27,5 %), котли та машини (у 2,4 рази більше).

Негативно вплинуло на розвиток експортної діяльності загальнообласна тенденція зменшення обсягів виробництва промислової продукції, падіння якої за січень-серпень 2018 року склало 19,0 %.

Імпорتنі надходження мінеральних продуктів у січні-серпні 2018 року становили 74,2 млн дол. США, або 39,2 % імпорту всіх товарів, продукції

хімічної промисловості – 28,8 млн дол. США (15,2 %), маси з деревини – 27,7 млн дол. США (14,6 %), полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них – 22,8 млн дол. США (12,0 %), текстильні матеріали та текстильні вироби – 9,3 млн дол. США (4,9 %), машин, обладнань та механізмів – 6,6 млн дол. США (3,5 %), вироби з каменю, гіпсу, цементу – 3,5 млн дол. США (1,8 %), живі тварини, продукти тваринного походження – 3,1 млн дол. США (1,6 %), паперу та картону – 3,0 млн дол. США (1,6 %), засобів наземного транспорту – 2,8 млн дол. США (1,5 %), недорогоцінні метали та вироби з них – 2,6 млн дол. США (1,4 %).

Такий перерозподіл часток товарних груп у структурі експорту відбувся насамперед через зменшення частки мінеральних продуктів (з 61,6 % у січні 2017 року до 39,2 % у січні-серпні 2018 року), що пов'язане, насамперед, з блокуванням переміщення вантажів через лінію зіткнення в області.

Зменшення частки мінеральних продуктів частково призвело до збільшення часток у товарній структурі імпорту маси з деревини (з 14,2 % до 14,6 %), полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них (з 8,6 % до 12,0 %), виробів з каменю, гіпсу, цементу (з 1,5 % до 1,8 %), паперу та картону (з 1,4 % до 1,6 %), продукції рослинного походження (з 0,1 % до 0,7 %), живих тварин; продуктів тваринного походження (з 0,7 % до 1,6 %), машин, обладнання та механізмів (з 0,6 % до 2,9 %), недорогоцінних металів та виробів з них (з 0,6 % до 1,4 %).

Однак на перерозподіл часток у структурі імпорту вплинуло і безпосереднє зменшення або збільшення їх імпорту у січні-серпні 2018 року: маса з деревини (+5,5 %), продукція хімічної промисловості (+23,6 %), полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них (+24,9 %), текстильні матеріали та текстильні вироби (+17,0 %), живі тварини; продукти тваринного походження (в 2 рази більше), папір та картон (+31,6 %), вироби з каменю, гіпсу, цементу (+13,5 %), продукція рослинного походження (в 6,7 рази більше), недорогоцінні метали та вироби з них (у 2,3 рази більше), машини, обладнання та механізми (+56,0 %), прилади та апарати оптичні, фотографічні (в 12,4 рази більше), меблі (у 5,8 рази більше).

Оборот зовнішньої торгівлі послугами у I півріччі 2018 року склав 24,1 млн дол. США і порівняно з I півріччям 2017 року збільшився на 3,0 %. Обсяги експорту та імпорту послуг становили відповідно 14,6 млн дол. США (зростання порівняно з I півріччям 2017 року на 30,3 %) та 9,5 млн дол. США (зменшення на 29,2 %).

Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі послугами становило 5,1 млн дол. США (у I півріччі 2017 року сальдо негативне – 2,2 млн дол. США).

Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 1,5 (по Україні – 2,1).

Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами із 81 країн світу.

До країн ЄС було експортовано 15,7 % усіх послуг, Казахстану – 37,6 %, Росії – 30,9 %, Узбекистану – 8,4 %, Швейцарії – 1,0 %, Великої Британії – 0,8 %.

З країн ЄС імпортовано 8,5% усіх послуг, з Росії – 45,3 %. Дані по іншим країнам не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації.

Оснóву структури експорту послуг області склали ділові послуги (77,9 %), транспортні послуги (7,6 %), послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги (1,2 %).

Оснóву структури імпорту послуг склали послуги, пов'язані з подорожами (58,8 %), ділові послуги (31,6 %), транспортні послуги (6,5 %), послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги (1,9 %).

6. Стан розвитку споживчого ринку.

Оборот роздрібно́ї торгівлі (до якого включено роздрібний товарооборот підприємств роздрібно́ї торгівлі, розрахункові дані щодо обсягів продажу товарів на ринках та фізичними особами-підприємцями) у січні-серпні 2018 року склав 5132,7 млн грн, що у порівняних цінах становить 127,9 % до січня-серпня 2017 року.

Обсяг роздрібно́го товарообороту підприємств, що здійснюють діяльність із роздрібно́ї торгівлі, у січні-серпні 2018 року становив 2737,5 млн грн, що у порівняних цінах становить 123,9 % до січня-серпня 2017 року.

Індекс споживчих цін на споживчому ринку Луганської області у серпні 2018 року до грудня попереднього року становив 103,4 %, що менше загальнодержавного індексу на 0,2 в. п. (по Україні – 103,6 %).

За даними, оприлюдненими Головним управлінням статистики у Луганській області, у серпні 2018 року на споживчому ринку області ціни на продукти харчування та безалкогольні напої знизились на 0,6 %. При цьому, продукти харчування знизилися у ціні на 0,6 %, ціни на безалкогольні напої зросли на 0,2 %.

Найбільше (на 11,9 % та 10,3 %) подешевшали фрукти та овочі. Збір врожаю фруктів та овочів місцевими товаровиробниками та відповідне збільшення надходжень на споживчі ринки області сприяли зменшенню вартості цих продуктів.

Водночас на 10,8 % подорожчали яйця, на 1,9 % – м'ясо та м'ясопродукти, на 1,8 % – цукор, на 1,7 % – молоко, на 0,8 % – хліб, на 0,6 % – риба та продукти з риби, на 0,5 % – масло вершкове, на 0,4 % – олія соняшникова, на 0,3 % – макаронні вироби, сир і м'який сир (творог). Подорожчанню яєць курячих сприяло збільшення експорту продукту та підняття відпускних цін основними виробниками на внутрішньому ринку. Зростання обсягів експорту вплинуло і на подорожчання м'яса та молока. Повільне підвищення цін на хліб та хлібопродукти, макаронні вироби в основному спричинено подорожчанням зерна та борошна.

Найбільше (на 3,8 %) подорожчав цукор. Причиною удорожчання продукту є збільшення попиту в сезон консервації.

Ціни на алкогольні напої та тютюнові вироби зросли на 1,0 %.

Зростання цін (тарифів) на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива на 0,2 % відбулося головним чином за рахунок підвищення цін на утримання та ремонт житла на 1,2 %.

Предмети домашнього вжитку, побутова техніка, поточне утримання житла і різні товари та послуги подорожчали на 0,6 %.

Ціни на транспорт підвищилися на 0,5 % за рахунок подорожчання палива та мастил на 0,7 %, проїзду в автодорожньому пасажирському транспорті – на 0,3 %.

У сфері зв'язку ціни зросли на 0,3 % головним чином за рахунок подорожчання інтернету на 0,8 %.

Ціни на послуги освіти в серпні 2018 року знизились на 0,2 %, за рахунок здешевлення плати за послуги дошкільної та початкової освіти на 1,0 %, середньої освіти – на 0,2 %.

На 0,3 % подорожчали послуги ресторанів та готелів, зв'язку, відпочинок і культура.

Ціни у сфері охорони здоров'я підвищились на 0,1 % за рахунок подорожчання фармацевтичної продукції, медичних товарів та обладнання, амбулаторних послуг на 0,1 %.

Разом із тим, подешевшали: одяг і взуття на 1,7 % (у т. ч. взуття – на 3,8 %, одяг – на 0,4 %) та освіта – на 0,2 %.

Цінова ситуація на ринку палива

За даними моніторингу середніх споживчих цін на товари (послуги) у серпні 2018 року середня роздрібна ціна на бензин марки А-95 становила 29,88 грн/л (середня по Україні – 29,54 грн/л) і збільшилася порівняно з груднем 2017 року на 5,2 % (по Україні – на 5,0 %).

Дизельне паливо у серпні 2018 року коштувало 27,85 грн/л (по Україні – 27,33 грн/л) та порівняно з груднем 2017 року подорожчало на 6,3 % (по Україні – на 5,9 %).

Зростання цін на паливо у цей період обумовлено підвищенням цін на нафту та зміною курсу валют (акцизи на паливо встановлено в євро).

Основними причинами подорожчання товарів є:

– скорочення пропозицій окремих видів товарів через несприятливі погодні умови в першій половині року;

– нестабільна ситуація в тваринництві, зростання світових цін і зовнішнього попиту на вітчизняні продукти харчування (зокрема, м'ясо-молочної групи);

– зменшення місцевого виробництва м'яса на внутрішньому ринку та збільшення обсягу експорту продукту;

– зростання цін на паливно-мастильні матеріали з відповідним збільшенням витрат на логістику;

– валютні коливання курсу гривні, які призводять до зміни ціни імпортованих продуктів.

Для залучення на споживчий ринок області додаткових ресурсів продовольчої продукції, більш повного та різноманітного його насичення і

задоволення потреб споживачів сільськогосподарською продукцією та продуктами її переробки, іншими продуктами харчування проводяться ярмарки за участю безпосередніх місцевих товаровиробників.

Так, у районах і містах області з початку поточного року було проведено 604 продовольчі ярмарки, на яких реалізовано 2,3 тис. тонн продукції місцевих сільгоспвиробників на суму 50,1 млн грн.

З метою відстеження та аналізу цінової ситуації на продовольчому ринку області проводиться щодакдний моніторинг середніх рівнів цін на продовольчих ринках та підприємствах торгівлі на основні продовольчі товари на території області, підконтрольній українській владі, зокрема на хліб та хлібобулочні вироби, молоко, крупи, яйця курячі, овочі тощо (за оперативними даними міських рад міст обласного значення та райдержадміністрацій) та щомісячний моніторинг цінової ситуації на основні види продовольчих товарів на споживчому ринку у Луганській області (за даними Державної служби статистики України).

Обсяг послуг, реалізованих споживачам підприємствами сфери послуг у II кварталі 2018 року становив 873,8 млн грн, що на 1,2 % більше аналогічного періоду 2017 року (II квартал 2017 року – 863,5 млн грн).

За даними, оприлюдненими Головним управлінням статистики у Луганській області, у структурі обсягу реалізованих послуг найбільшу питому вагу мали послуги телекомунікацій (електрозв'язку) (57,8 %), діяльності у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування (6,7 %), послуги вантажного автомобільного транспорту та перевезення речей (6,1 %), складського господарства та допоміжної діяльності у сфері транспорту (3,4 %).

Обсяг послуг, реалізованих населенню, становив 499,5 млн. грн, що на 14,4 % більше показника 2017 року. Частка таких послуг становила 57,2 % від загального обсягу реалізованих послуг.

На збільшення загального обсягу реалізованих послуг у ринкових цінах у II кварталі 2018 року в порівнянні з відповідним періодом минулого року вплинуло підвищення собівартості послуг, зростання мінімальної заробітної плати та цін на ресурси (матеріали) і комунальні послуги.

7. Аналіз ситуації у житлово-комунальному господарстві.

У січні-серпні 2018 року населенням області за житлово-комунальні послуги сплачено 944,2 млн грн, включаючи погашення боргів попередніх періодів.

Рівень сплати населенням з початку року становив 68,2 % від нарахованих сум, у тому числі:

газопостачання – 60,0 %;

теплопостачання – 84,6 %;

водопостачання та водовідведення – 65,5 %;

утримання будинків і споруд та прибудинкової території – 76,5 %;

вивезення побутових відходів – 80,2 %.

Заборгованість населення з оплати житлово-комунальних послуг станом на 31.08.2018 року склала 1150,0 млн грн.

За інформацією Головного управління статистики у Луганській області, на кінець серпня 2018 року заборгованість населення зі сплати за постачання природного газу становила 616,3 млн грн, за централізоване опалення та постачання гарячої води – 330,4 млн грн, за утримання будинків і споруд та прибудинкових територій – 91,5 млн грн, за централізоване постачання холодної води та водовідведення – 97,8 млн грн, за вивезення побутових відходів – 14,1 млн грн, за постачання електричної енергії – 75,3 млн грн.

Середні нарахування за житлово-комунальні послуги, з урахуванням електроенергії (із розрахунку 150 кВт·год), на одного власника особового рахунку у серпні 2018 року становили 516,4 грн.

Відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 № 848 та від 27.06.2003 № 976 у січні-серпні 2018 року з населенням було укладено 3817 договорів щодо погашення реструктуризованої заборгованості на загальну суму 25,2 млн грн. Сума внесених платежів, з урахуванням довгострокових договорів, становила 24,1 млн грн.

8. Аналіз фінансового сектору.

За даними, оприлюдненими Головним управлінням статистики у Луганській області, за січень-червень 2018 року фінансовий результат (до оподаткування) діяльності великих та середніх підприємств Луганської області (без банків, бюджетних установ, а також підприємств рослинництва, тваринництва та змішаного сільського господарства) склав 4507,2 млн грн прибутку (у січні-червні 2017 року 2672,7 млн грн збитків).

Найбільше вплинули на фінансовий результат підприємства промисловості, які сформували 3873,3 млн грн прибутку (54,1 % від загальної кількості промислових підприємств).

Прибутковими підприємствами, частка яких у загальній кількості становила 60,3 %, отримано 5620,9 млн грн прибутку, що у 2,5 рази більше, ніж за 6 місяців 2017 року. Основна його частина сформована у промисловості (86,5 % від загальної суми прибутку).

За промисловими видами діяльності найбільші обсяги прибутку одержано підприємствами по виробництву хімічних речовин і хімічної продукції (45,0 % від загального обсягу прибутку промисловості); з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (12,6 %).

Решта великих та середніх підприємств (39,7 % від загальної кількості) спрацювали з від'ємним результатом. Сума допущених ними збитків досягла 1113,7 млн грн, що на 77,5 % менше ніж за аналогічний період 2017 року. У відповідному періоді 2017 року сума збитків становила 4949,7 млн грн (49,0 % великих та середніх підприємств). Найбільші обсяги збитків отримано у промисловості (89,0% від загальної суми збитків).

У промисловості найбільші суми збитків отримані підприємствами добувної промисловості і розроблення кар'єрів (76,1 % від загальної суми

збитків у промисловості); з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (11,5 %).

9. Аналіз соціальної сфери

9.1. Демографічна ситуація

Чисельність наявного населення в Луганській області (за оцінкою) на 1 серпня 2018 року становила 2159452 осіб.

Впродовж січня-липня 2018 року чисельність населення зменшилася на 8350 осіб, у т. ч. внаслідок природного скорочення на 5976 осіб і на 2374 особи – за рахунок міграційного скорочення.

9.2. Доходи населення

Середньомісячна заробітна плата в розрахунку на одного штатного працівника, без урахування частини зони проведення антитерористичної операції, за січень-серпень 2018 року склала 7155,1 грн.

Середня заробітна плата штатних працівників за липень склала 7558 грн, що у 2 рази вище рівня мінімальної заробітної плати (з 01.01.2018 – 3723 грн), порівняно із липнем 2018 року розмір заробітної плати зменшився на 2,2 %.

Індекс реальної заробітної плати за січень-серпень 2018 року у порівнянні до відповідного періоду попереднього року становив 113,1 %.

Загальна сума заборгованості із виплати заробітної плати (без урахування структурних одиниць підприємств, які звітують до органів державної статистики в інших регіонах України) станом на 01.09.2018 склала 540,0 млн грн, що становить 97,0 % до початку року, зменшення становило 17,0 млн грн.

Заборгованість із виплати заробітної плати працівникам економічно активних підприємств станом на 01.09.2018 склала 189,0 млн грн, або 35,0 % до загальної суми та 85,8 % до початку року.

За даними Головного управління статистики у Луганській області, на початок вересня поточного року основна частка суми заборгованості економічно активних підприємств припадала на промисловість (84,0 %) та будівництво (11,7 %).

За інформацією Головного управління Пенсійного фонду України в Луганській області, станом на 01.09.2018 року кількість пенсіонерів на території, яка підконтрольна органам української влади, складає 348,5 тис. осіб.

Фактична потреба в коштах на виплату пенсій станом на 01.09.2018 складає 1370,8 млн грн. Обсяги власних надходжень, що спрямовуються на виплату пенсій, складають 196,9 млн грн.

Середній розмір пенсій складає 3933,93 грн. Заборгованість по виплаті пенсій станом на 01.09.2018 відсутня.

9.3. Ринок праці

Ринок праці Луганської області перебуває під впливом соціально-економічної ситуації в країні. Військові дії, безперечно, впливають на зменшення рівня зайнятості та зростання рівня безробіття (визначених за методологією Міжнародної організації праці).

За даними Державної служби статистики України, чисельність зайнятого населення по Луганській області за січень-червень 2018 року становила 296,8 тис. осіб. Рівень зайнятості населення по Луганській області склав 56,6 %, рівень безробіття – 15,4 %.

Упродовж I півріччя 2018 року роботодавці проінформували обласну службу зайнятості про заплановане масове вивільнення 304 працівників. Серед осіб, попереджених про вивільнення, 28,0 % – працівники освіти, 18,4 % – державного управління й оборони, обов'язкового соціального страхування інформації та телекомунікації, 14,1 % – сфери охорони здоров'я, 13,8 % – працівники професійної, наукової та технічної діяльності, 9,9 % – працівники сільського, лісового та рибного господарств.

Протягом звітної періоду послугами Луганської обласної служби зайнятості скористалися 19,5 тис. громадян, з яких статус безробітного мали 15,5 тис. осіб.

Спостерігається позитивна тенденція щодо подачі роботодавцями вакансій до обласної служби зайнятості. Зокрема, кількість роботодавців, які співпрацювали з центрами зайнятості області, зросла на 15,4 % та склала 2,2 тис. Кількість вакансій у базі даних служби зайнятості Луганської області також збільшилася (на 20,4 %) – 11,6 тис. од.

Більше 9,5 тис. вакансій були укомплектовані. Рівень укомплектування вакансій у I півріччі 2018 року склав 82,3 %.

За сприянням центрів зайнятості області постійне місце роботи отримали 9,8 тис. осіб (на 1,0 тис. осіб, або 10,9 % більше, ніж за аналогічний період минулого року), з них статус безробітного мали 6,1 тис. осіб.

На нові робочі місця з компенсацією роботодавцю єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування працевлаштовано 217 безробітних, в тому числі 70 осіб, що недостатньо конкурентоспроможні на ринку праці та 127 осіб на нові робочі місця в пріоритетних видах економічної діяльності.

Для розвитку підприємництва та стимулювання самозайнятості безробітних громадян впродовж I півріччя 2018 року в центрах зайнятості Луганської області одноразову виплату допомоги по безробіттю отримали та відкрили власну справу 24 безробітні особи, з них 8 осіб – демобілізовані військовослужбовці, які приймали участь в АТО.

З метою оперативного і якісного вирішення питання працевлаштування безробітних, в тому числі соціально вразливих категорій, Луганським обласним центром зайнятості проводиться активна політика на ринку праці. Протягом січня-червня 2018 року послуги з пошуку роботи отримали 6,2 тис. осіб з числа соціально вразливих категорій, за сприянням служби зайнятості працевлаштовано 40,4 % або 2,5 тис. осіб цієї категорії.

Працевлаштовано 172 особи з інвалідністю або 36,3 % від загальної кількості осіб, які звернулись до центрів зайнятості. До громадських та інших робіт тимчасового характеру залучено 41 особу даної категорії. Професійне навчання за направленням служби зайнятості проходили 43 безробітні особи з інвалідністю.

Особлива увага спеціалістів служби зайнятості приділяється особам, тимчасово переміщеним з окупованих територій та районів проведення АТО. Протягом I півріччя 2018 року послуги обласної служби зайнятості отримали 0,8 тис. внутрішньо переміщених осіб. Працевлаштовано 245 осіб. Відповідно до ст.24' ЗУ «Про зайнятість населення» 42 внутрішньо переміщені особи працевлаштовано з компенсацією роботодавцям витрат на оплату праці. Профнавчання проходили 98 осіб цієї категорії та 73 особи брали участь у громадських та інших роботах тимчасового характеру. Станом на 01 липня 2018 року на обліку в службі зайнятості залишалось 293 безробітні особи з числа ВПО.

Протягом I півріччя 2018 року 381 демобілізований військовослужбовець, що брав участь в антитерористичній операції, отримав послуги обласної служби зайнятості щодо працевлаштування, профорієнтації, перенавчання та допомоги у відкритті власної справи.

Працевлаштовано 102 особи даної категорії, з них 8 осіб отримали одноразову виплату допомоги по безробіттю для організації підприємницької діяльності. До громадських та інших робіт тимчасового характеру залучено 37 колишніх військовослужбовців та 32 особи проходили професійне навчання за направленням служби зайнятості. Всім учасникам антитерористичної операції надано профорієнтаційні послуги, що спрямовані на їх соціальну адаптацію та вибір цивільної професії.

На базі двох центрів зайнятості області працюють Консалтингові центри. Основний акцент роботи центрів – інформаційно-консультативний підхід, орієнтований на застосуванні роз'яснювальних та профілактичних заходів щодо формування сприятливих умов для реалізації підприємницьких ідей, бізнес-проектів, переваги декларування трудових відносин тощо.

З метою популяризації послуг, які надає обласна служба зайнятості, роз'яснення змін в законодавстві – в пресі та на WEB-ресурсах протягом I півріччя 2018 року розміщено 644 інформаційні матеріали. Підготовлено 124 виступи на радіо та телебаченні.

На кінець червня на обліку в Луганській обласній службі зайнятості перебувало 6,4 тис. безробітних громадян, з них 66,8 % отримали допомогу по безробіттю.

11. Аналіз розвитку малого підприємництва.

За інформацією Головного управління статистики у Луганській області та Головного управління Державної фіскальної служби у Луганській області, мале підприємництво області (по підконтрольній українській владі території) станом на 01.01.2018 було представлено 22085 діючими суб'єктами, із них:

- 443 малі підприємства (на 3,7 % більше попереднього року);

- 2762 мікропідприємства (на 4 % менше попереднього року);
- 18880 фізичних осіб – підприємців (на 4,5 % більше попереднього року).

За рахунок створення нових суб'єктів малого підприємництва у 2017 році їх загальна кількість у порівнянні попереднім роком збільшилася на 3,4 %.

У 2017 році в малому бізнесі було зайнято 45,4 тис. осіб, що на 5,2 % більше, ніж у 2016 році (43,2 тис. осіб). Із загальної кількості зайнятих:

- на малих підприємствах та мікропідприємствах – 16,9 тис. осіб (у 2016 році – 16,2), що на 4,6 % більше попереднього року;
- фізичних осіб-підприємців та найманих ними працівників – 28,5 тис. осіб (у 2016 році – 27,0), що на 5,5 % більше попереднього року.

Малими підприємствами (у т.ч. мікропідприємствами) у 2017 році реалізовано продукції (товарів, послуг) на суму 10,9 млрд грн, що склало 28,4 % від загального обсягу реалізованої продукції. Порівняно з 2016 роком (9,2 млрд грн) цей показник збільшився на 18,4 %.

Станом на 01.01.2018 року за єдиним податком працювало 14140 суб'єктів підприємницької діяльності, загальна сума надходжень від сплати податку склала 282,1 млн тис. грн, що на 47,5 % більше ніж минулого року.

Підтримка розвитку підприємництва в області здійснювалася відповідно до заходів Регіональної цільової програми «Залучення інвестицій, розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва в Луганській області на 2016-2017 роки», затвердженої розпорядженням голови обласної державної адміністрації – керівником обласної військово-цивільної адміністрації від 01.03.2016 № 84, а також районних і міських програм.

При органах виконавчої влади та місцевого самоврядування створені і функціонують консультативно-дорадчі органи.

При обласній державній адміністрації діє регіональна рада підприємців. При органах місцевого самоврядування та райдержадміністраціях діяльність здійснюють: 4 координаційні ради з питань розвитку підприємництва – у Лисичанську, Рубіжному, Северодонецьку та Старобільській РДА; 4 ради підприємців – при Кремінській, Новоайдарській, Сватівській та Старобільській РДА; 2 галузеві ради підприємців – у місті Рубіжне та Станично-Луганській РДА; 8 робочих груп з питань сприяння розвитку малого підприємництва – при Біловодській, Білокуракинській, Кремінській, Міловській, Новопсковській, Попаснянській, Станично-Луганській та Троїцькій РДА.

За інформацією міських рад міст обласного значення та райдержадміністрацій станом на 01.01.2018 в області діють: 7 бізнес-центрів, 2 фонди підтримки підприємництва, 15 інформаційно-консультативних установ, які сприяють розвитку підприємництва.

Для розвитку бізнесу в регіоні Департаментом економічного розвитку, торгівлі та туризму облдержадміністрації розроблено Порядок використання коштів обласного бюджету, передбачених на часткову компенсацію відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію проектів суб'єктів малого і середнього підприємництва.

На офіційному веб-сайті облдержадміністрації постійно оновлюються

розділи: «Підприємництво», «Адміністративні послуги» та «Регуляторна політика», на яких розміщується необхідна для підприємницьких структур корисна інформація, у тому числі про нові програми підтримки підприємницької діяльності міжнародними організаціями та програми Європейського Союзу.

Підприємницьким структурам протягом 2017 року передано в оренду 352 приміщення загальною площею 311,0 тис. м².

До участі в регіональних закупівлях було залучено 863 суб'єкти малого підприємництва. За результатами укладено 3016 договорів на загальну суму 258,1 млн грн.

Фінансово-кредитними установами області суб'єктам малого підприємництва надано кредитів на суму 36,8 млн грн.

Для спрощення процедури започаткування підприємницької діяльності в області на території, підконтрольній українській владі, створені та діють 19 центрів надання адміністративних послуг (далі – центри), із них: 4 міських, 11 районних та 4 центри, які обслуговують об'єднані територіальні громади. Центр у м. Сєверодонецьку виконує функції обласного.

Протягом 2017 року через центри суб'єктам господарської діяльності та громадянам області надано понад 284,5 тис. адміністративних послуг. У середньому за місяць через центри надавалося 24,0 тис. послуг. Порівняно з 2016 роком ці показники збільшились у 1,4 рази.

Для надання допомоги підприємствам області у просуванні продукції, налагодженні ділових зв'язків у 2017 році в партнерстві з Програмою розвитку ООН проведено дві бізнес-виставки СХІД-Експо 2017:

- у місті Сєверодонецьк, учасниками якої стали 70 суб'єктів малого підприємництва;

- у місті Київ, на якій представили свою продукції 32 підприємця Луганщини.

Наприкінці 2017 року проведено регіональний форум (75 учасників), під час якого презентовано новий проект USAID «Економічні можливості постраждалим від конфлікту». Його мета – забезпечення умов для створення та розвитку бізнесу.